

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลมะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 6 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 4,015 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 400 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ "Taro Yamane" และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ การศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพในชุมชน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (SPSS) ใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติอนุมาน นำมาแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการหาค่าสถิติทดสอบ t-test และ F-test จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม ดังนี้ คือ การสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ซึ่งผลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพในชุมชนการเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและการได้รับทราบเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. พบว่า

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามเพศแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมาคือเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49.8

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามอายุแล้วพบว่า อายุที่มีจำนวนมากที่สุด คือ อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมา คือ อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามสถานภาพสมรสแล้วพบว่า สถานภาพสมรสที่มีจำนวนมากที่สุด คือ สถานภาพสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 78.3 รองลงมา คือ สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 13.3

1.4 กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามอาชีพแล้วพบว่า อาชีพที่มีจำนวนมากที่สุด คือ อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 49.8 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 21.8

1.5 กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามระดับการศึกษาแล้ว พบว่า ระดับการศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมา คือ ระดับการศึกษามัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 23.3

1.6 กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามรายได้ต่อเดือนแล้วพบว่า รายได้ต่อเดือนที่มีจำนวนมากที่สุด คือ รายได้ต่อเดือน 1,001-5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมา คือ รายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.8

1.7 กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนแล้วพบว่า ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ระยะเวลา 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมา คือ ระยะเวลา 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5

1.8 กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามสถานภาพในชุมชนแล้วพบว่า สถานภาพในชุมชนที่มีจำนวนมากที่สุด คือ อื่นๆ (ประชาชน) คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมา คือ ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 29.8

1.9 กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนแล้วพบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ไม่ได้เป็น คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมา คือ เป็น คิดเป็นร้อยละ 16.7

1.10 กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามการได้รับทราบเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. แล้วพบว่า การได้รับทราบเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ หอกระจายข่าว คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมา คือ เวทีประชุมประชาคม คิดเป็นร้อยละ 25.5

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพในชุมชนการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและการได้รับทราบเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต.สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี สถานภาพอยู่ในสถานภาพสมรส อาชีพประกอบอาชีพเกษตรกร ระดับการศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาประถมศึกษา รายได้ต่อเดือนคือ 1,001-5,000 บาท ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน คือ ระยะเวลา 21-30 ปี ส่วนสถานภาพในชุมชน คือ อื่นๆ (ประชาชน) การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน คือ ไม่ได้เป็น และการได้รับทราบเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. คือ หอกระจายข่าว

2. ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกทั้งหมด 8 ด้าน พบว่า

ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีทั้งหมด 8 ด้านโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.22, S.D.=1.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปัจจัยจูงใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.49, S.D.=1.18) รองลงมา คือ ด้านปัจจัยเจ้าหน้าที่ (ผู้จัดทำแผนพัฒนา) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.32, S.D.=1.32) ด้านปัจจัยกลไกภาครัฐ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.30, S.D.=1.33) ด้านปัจจัยด้านประชาชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.29, S.D.=1.18) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.18, S.D.=1.31) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.14, S.D.=1.33) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.05, S.D.=1.35) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.00, S.D.= 1.37) ตามลำดับ และในส่วนของรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ด้านปัจจัยกลไกภาครัฐ

ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังปัญหา ความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา บรรจุเข้าแผนพัฒนาสามปีของ

อบต.ทุกปี รองลงมา คือ อบต. ใช้สถานที่จัดประชุมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี มีความเหมาะสม สะดวกแก่ประชาชน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีได้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อคัดเลือกตัวแทนเป็นคณะกรรมการตามแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จัดประชุมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปีในช่วงเวลาที่มีความเหมาะสม อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ทุกปี เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกำหนดแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปีทุกปี เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปีของ อบต.ทุกปี ตามลำดับ

2.2 ด้านปัจจัยเจ้าหน้าที่ (ผู้จัดทำแผนพัฒนา)

ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่(ผู้จัดทำแผนพัฒนา)อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแผนฯ ใช้สถานที่ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ได้อย่างเหมาะสม สะดวกแก่ประชาชน รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแผนฯ สามารถสื่อสารขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแผนฯ เข้าใจการสื่อความหมายของได้เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแผนฯ เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหา ข้อสงสัย และให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแผนฯ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และให้ความสำคัญกับการเสนอปัญหา ความต้องการเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแผนฯ ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนประชาคม เข้าเป็นคณะกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแผนฯ เปิดโอกาสให้เข้าร่วมกำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปี เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแผนฯ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปี ตามลำดับ

2.3 ด้านปัจจัยประชาชน

ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนในชุมชน มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. รองลงมา คือ ประชาชนในชุมชนรู้ถึงปัญหาและมีส่วนร่วมที่จะแก้ไขปัญหา มีสำนักต่อปัญหาและประโยชน์สาธารณะร่วมกัน ประชาชนในชุมชนสามารถเสนอการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยการนำความรู้ ความสามารถและภูมิปัญญาที่มาจากประสบการณ์และการเรียนรู้ประชาชนในชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต.และประชาชนในชุมชน มีความเสียสละเวลา แรงงาน หรือกำลังเงินในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ตามลำดับ

2.4 ด้านปัจจัยจูงใจ

ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพราะเห็นว่า ตนเองจะได้รับยอมรับจากสังคมและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ รองลงมา คือ ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพราะเห็นว่า ชุมชนจะได้รับประโยชน์ตอบแทนในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เช่น แผนพัฒนาสามปีสามารถทำให้มีการก่อสร้างถนนภายในหมู่บ้าน ทำให้มีการสัญจรไปมาได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพราะเห็นว่า แผนพัฒนาสามปีของ อบต. สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในชุมชนได้อย่างแท้จริง และประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีที่เป็นประโยชน์ เพราะเห็นว่า ตนเองจะได้รับความรู้ ความภาคภูมิใจในการใช้ประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถในการเสนอปัญหา ความต้องการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนตามลำดับ

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจรวบรวมปัญหา ความต้องการและจัดลำดับความสำคัญเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาสามปีของ อบต. และรองลงมาตามลำดับ คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกตัวแทนประชาคมเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการตรวจติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางวิธีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปีของ อบต. และประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต.

2.6 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมเพื่อรวบรวมปัญหา ความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาสามปีของ อบต. รองลงมาตามลำดับ คือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูล เพื่อใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาคมร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาสามปีของ อบต. มีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่เกินศักยภาพของแผนพัฒนาชุมชนมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปีของ อบต. และประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนา อบต. ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบต./ยุทธศาสตร์ของประเทศ/กลุ่มจังหวัด/นโยบายของนายก อบต. จัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต.

2.7 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การคมนาคม การสาธารณสุข โภค การแก้ไขปัญหาหน้าท่วม ปัญหากัญแล้ง เป็นต้น รองลงมาตามลำดับ คือ ประชาชนได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพชีวิต เช่น จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายและนันทนาการ มีการแข่งขันกีฬา กิจกรรมป้องกันยาเสพติด รักษาสุขภาพอนามัย การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ เป็นต้น ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมเสนอปัญหา รวบรวมปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ประชาชนได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ที่สามารถแก้ไขปัญหาการศึกษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย จัดให้มีงานประเพณี เป็นต้น ประชาชนได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านการจัดการ เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตย แก้ไขปัญหาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น ประชาชนมีความภูมิใจจากการเข้าร่วมการประชุมคัดเลือกตัวแทนประชาคมเข้าเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ประชาชนได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล เป็นต้น ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมเสนอปัญหา รวบรวมปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ประชาชนได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น เป็นต้น ประชาชนมีความภูมิใจจากการเข้าร่วมกำหนดแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. และประชาชนมีความภูมิใจจากการเข้าร่วมกำหนดแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปีของ อบต.

2.8 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีของ อบต. รองลงมาตามลำดับ คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้ารับฟังผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปีของ อบต. และประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อบกพร่องของการดำเนินงานการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต.

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 8 ด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

3.1 เพศที่แตกต่างกันของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า

- เพศหญิงและเพศชาย มีระดับความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 8 ด้าน ที่แตกต่างกัน ดังนี้ ด้านปัจจัยกลไกภาครัฐ ด้านปัจจัยเจ้าหน้าที่ ด้านปัจจัยประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

3.2 อายุที่แตกต่างกันของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า

- อายุต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความแตกต่างกันดังนี้ คือ ระหว่างอายุ 21-30 ปีกับอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป อายุ 31-40 ปีกับอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป อายุ 41-50 ปี กับอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป และอายุ 51-60 ปีกับอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป โดยมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า

- สถานภาพสมรสต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอ

พรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความแตกต่างกันดังนี้ คือ สถานภาพโสดกับสถานภาพสมรส โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่มีความแตกต่าง

3.4 อาชีพที่แตกต่างกันของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า

- อาชีพต่อระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอ พรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความแตกต่างกันดังนี้ คือ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน พนักงาน/ลูกจ้างเอกชนกับเกษตรกร กับรับจ้างกับค้าขายกับอื่นๆ (นักศึกษา) เกษตรกรกับรับจ้าง กับค้าขายกับอื่นๆ (นักศึกษา) โดยมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่มีความแตกต่าง

3.5 ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า

- ระดับการศึกษาต่อระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความแตกต่างกันดังนี้ คือ ประถมศึกษากับอนุปริญญา/ปวส. และกับอื่นๆ (ไม่ได้ศึกษา) มัธยมต้นกับอนุปริญญา/ปวส.และกับอื่นๆ (ไม่ได้ศึกษา) มัธยมปลายกับปริญญาตรี อนุปริญญา/ปวส. กับปริญญาตรี และปริญญาตรีกับอื่นๆ(ไม่ได้ศึกษา) โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่มีความแตกต่าง

3.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า

- รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อระดับความคิดเห็น ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความแตกต่างกันดังนี้ คือ ต่ำกว่า 1,000 บาทกับ 1,001-5,000 บาทขึ้นไปกับ10,001-20,000 บาท และกับ 20,000บาทขึ้นไป 1,001-5,000 บาท

กับ 5,001-10,000 บาทกับ10,001-20,000 บาท และกับ 20,000 บาทขึ้นไป, 5,001-10,000 บาท กับ10,001-20,000 บาท และกับ 20,000 บาทขึ้นไป โดยมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่มีความแตกต่าง

3.7 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนที่แตกต่างกันของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า

- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่อระดับความคิดเห็น ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความแตกต่างกันดังนี้ คือ ต่ำกว่า 10 ปีกับ 41-50 ปี 11-20 ปีกับ 41-50 ปี 21-30 ปีกับ 41-50 ปี และ31-40 ปีกับ 41-50 ปี โดยมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่มีความแตกต่าง

3.8 สถานภาพในชุมชนที่แตกต่างกันของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า

- สถานภาพในชุมชนที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.9 การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนที่แตกต่างกันของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า

- การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.10 การได้รับทราบเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ที่แตกต่างกันของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า

- การได้รับทราบเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของอบต. ต่ระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความแตกต่างกัน ดังนี้ คือ ญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก ผู้นำชุมชนและกับหอกระจายข่าว ผู้นำชุมชน กับการใช้อินเตอร์เน็ต กับหอกระจายข่าว และกับเวทีประชุมประชาคม การใช้อินเตอร์เน็ต กับการส่งหนังสือแจ้ง การส่งหนังสือแจ้งกับหอกระจายข่าว หอกระจายข่าวกับวิทยุชุมชน โดยมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่มีความแตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยมุ่งเน้นศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยได้นำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับกลไกของรัฐ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการและการวางแผน แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี รวมถึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 8 ด้าน พบว่า

ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีทั้งหมด 8 ด้านโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปัจจัยจูงใจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพราะเห็นว่าตนเองจะได้รับยอมรับจากสังคมและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมของคนในชนบท จากสภาพที่พบเห็นในปัจจุบัน ผู้ที่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือเสนอปัญหาในเวทีประชาคมระดับหมู่บ้าน/ตำบลนั้น ล้วนแต่เป็นผู้นำที่คนในชุมชนยอมรับหรือคัดเลือกมาเป็นตัวแทนของตนเองทั้งสิ้น อันได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ หรือคณะกรรมการหมู่บ้าน และบุคคลเหล่านี้จะมีอิทธิพลด้านจิตใจของประชาชนในชนบทมาก เมื่อให้ชี้แนะหรือชี้คำสั่งใดประชาชนก็มักจะคล้อยตาม และมีส่วนผลักดันให้เกิดโครงการที่เป็นรูปธรรม เช่น การก่อสร้างถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา หรือกิจกรรมใหญ่ๆ ที่ใช้งบประมาณสูง ทำให้เกิดเป็นผลงานของผู้นำและการได้รับการยอมรับได้รับความไว้วางใจจากประชาชน สร้างความประทับใจและสามารถครองใจประชาชนตามมาอีกด้วย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจัยจูงใจในที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนนั้น เพราะมีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่คนในชุมชนจะได้รับต้องการให้ปัญหาในชุมชนหมดไปหรือได้รับการแก้ไขปัญหาที่จำเป็นเร่งด่วน ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งผลทำให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน อีกทั้งมีความเชื่อมั่นว่าผู้นำต้องมีส่วนผลักดันในเรื่องของโครงการ/กิจกรรมที่ตนเองเสนอมาได้

สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลี เบ็ญจะมโน (2546) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม ได้แก่ ความคาดหวังในผลประโยชน์ของประชาชน ทศนคติต่อองค์การบริหารส่วนตำบลและความเชื่อถือในตัวผู้นำ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านปัจจัยเจ้าหน้าที่ (ผู้จัดทำแผนพัฒนา) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแผนพัฒนา ใช้สถานที่ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ได้อย่างเหมาะสม สะดวกแก่ประชาชน เนื่องจากก่อนที่จะกำหนดสถานที่จัดทำแผนฯ นั้น เจ้าหน้าที่ต้องประสานกับผู้นำท้องที่ เพื่อร่วมกันกำหนดสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ส่วนใหญ่จะเลือกสถานที่ที่เป็นของส่วนกลาง มีบริเวณอาคารกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนประชาชน สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เช่น ศาลาการเปรียญ อาคารอเนกประสงค์ ประจำหมู่บ้าน หรือหากเป็นหมู่บ้านเล็ก ก็จะใช้ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วหน้าแล้วว่า คนในชนบทจะเลือกผู้นำที่มีฐานะค่อนข้างดี จึงมีบ้านเรือนและบริเวณบ้านที่กว้างขวาง มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้ แต่สิ่งดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่า ไม่จำเป็นเท่ากับประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และเล็งเห็นถึงความสำคัญของ

การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เจ้าหน้าที่ต้องใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายไม่เป็นทางการมากนัก และไม่ควรรำเสนอข้อระเบียบหรือกฎหมาย เพราะอาจทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย เข้าใจยาก แต่ต้องปฏิบัติตามข้อระเบียบที่กำหนดไว้ เพราะส่วนใหญ่สำเร็จ การศึกษาระดับประถมศึกษาและเป็นผู้สูงอายุมากกว่าวัยอื่นๆ และที่สำคัญเจ้าหน้าที่ต้อง เสียสละและอุทิศเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในช่วงวันหยุด เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัยในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกันได้อย่างทั่วถึง เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาสามปี มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิกา พันธุ์ล้อม (2550) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัด เชียงใหม่ ผลการศึกษารูปได้ดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา สามปี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนยังไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมของเทศบาล เท่าที่ควร การแก้ไขปัญหของท้องถิ่นเกิดความล่าช้า ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนใน ท้องถิ่น สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา สามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม คือ เพศ อายุ และอาชีพของประชาชน สำหรับปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล แม่แจ่ม คือ ระดับการศึกษาและการมีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมในท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรคใน การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลกับทาง เทศบาล คือ การที่เทศบาลจะต้องส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีจิตสำนึกในการรักถิ่น กำเนิด ให้ความสำคัญและให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านปัจจัยกลไกภาครัฐ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้า ร่วมประชุมเพื่อรับฟังปัญหา ความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา บรรจุเข้า แผนพัฒนาสามปีของ อบต.ทุกปี ซึ่งเป็นไปตามข้อระเบียบ/กฎหมาย ที่กำหนดให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล ในสัดส่วนที่กำหนดไว้ เพื่อรับฟังปัญหา ความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จาก กระบวนการประชาคมบรรจุในแผนพัฒนาสามปี ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่น ผู้นำ ท้องถิ่นในการประชาสัมพันธ์ ชักจูง โน้มน้าวประชาชนให้เข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุมทุกครั้ง

ด้านปัจจัยด้านประชาชน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนในชุมชน มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ผลเกิดจากความเชื่อมั่นในตัวผู้นำท้องถิ่นที่สามารถจัดสรรงบประมาณในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรมและเสมอภาค โดยยึดข้อมูลอันเป็นฉันทามติที่ได้จากการทำประชาคม ที่ทำการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา ความต้องการ หรือความจำเป็นเร่งด่วนไว้แล้ว จากนั้นนำมาเป็นฐานในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามลำดับ

สอดคล้องกับงานวิจัยของอดิสรณ์ ชัดสีใส (2551) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในการตัดสินใจเลือกโครงการ กิจกรรม เสนอปัญหา มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น การทำประชาคม มีส่วนร่วมในการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางครั้งเท่านั้น ทั้งนี้ประชาชนบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นมากนัก มองว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐและตนเองขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมเพื่อรวบรวมปัญหา ความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ทั้งนี้เพราะประชาชนต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามาแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน มีความคาดหวังให้ชุมชนนำอยู่คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หรืออยู่ในสภาวะที่เป็นสุข เป็นต้น สำหรับในส่วนที่ไม่เข้าร่วมในการปฏิบัติการ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมประการแรก เนื่องจากคิดว่างบประมาณในการพัฒนาไม่เพียงพอกับความต้องการ อีกทั้งมีตัวแทนที่ไว้วางใจอยู่แล้วคือ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ และคณะกรรมการหมู่บ้าน ประการที่สองคือ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคณะผู้บริหารซึ่งอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจึงไม่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการใดๆ ทั้งสิ้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยดวงเดือน นกทวิ (2548) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต พบว่าลักษณะการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของประชาชน ซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการคัดเลือกผู้แทนประชาคมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา รองลงมาคือประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแผนพัฒนาเทศบาล

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมาลี เบ็ญจะมโน(2546) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม ได้แก่ ความคาดหวังในผลประโยชน์ของประชาชน

ทัศนคติต่อองค์การบริหารส่วนตำบลและความเชื่อถือในตัวผู้นำ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การคมนาคม การสาธารณสุข การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ปัญหาภัยแล้ง เป็นต้น นี่เป็นสิ่งทีประชาชนในชนบทยอมรับและต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นโครงการที่เป็นรูปธรรมและผ่านกระบวนการประชาคมหรือจัดเรียงลำดับมาแล้วทั้งสิ้น เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น อีกทั้งโครงการดังกล่าวสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล นโยบายของผู้บริหาร และความต้องการของประชาชนในตำบล และได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ต้องการให้แก้ไขปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นอันดับแรก

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงเดือน นกทวี (2548) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต พบว่าลักษณะการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า แผนพัฒนาตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาท้องถิ่น รองลงมาคือ ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาเทศบาลและปัญหาความต้องการของประชาชนได้รับการแก้ไขและประชาชนได้เข้าร่วมในการประชาคมในแผนพัฒนา/โครงการของเทศบาล

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจรวบรวมปัญหาความต้องการและจัดลำดับความสำคัญเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ทั้งนี้เพราะสิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องการของการจัดทำประชาคมหมู่บ้าน/ตำบลก็คือ การตัดสินใจในการเสนอปัญหา ความต้องการ และที่สำคัญที่สุดก็คือการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เป็นฉันทามติหรือมาจากเสียงข้างมาก ทุกคนยอมรับและเห็นพ้องต้องกัน สิ่งดังกล่าวย่อมเกิดประโยชน์สำหรับผู้บริหารในการใช้เป็นเครื่องมือในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชนได้ในระดับหนึ่งด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงเดือน นกทวี (2548) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า เทศบาลได้ให้ประชาชนร่วมคิดเพื่อกำหนดประเด็นหลักการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่นในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ประชาชนได้ร่วมกับผู้บริหารเทศบาลพิจารณาคัดเลือกและกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาเทศบาลและได้เข้าร่วมประชุมเมื่อมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐสิมา ทองเส้น (2548) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลเขาพนม อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ พบว่า ระดับปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลเขาพนม ทั้งในด้านการร่วมฟังความคิดเห็น ด้านการร่วมตัดสินใจกำหนดโครงการ/กิจกรรม โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชนที่มีเพศและอาชีพแตกต่างกัน มีปัญหาการมีส่วนร่วมโดยรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีอายุและระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการมีส่วนร่วมโดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิสรณ์ ชัดสีใส (2551) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในการตัดสินใจเลือกโครงการ กิจกรรม เสนอปัญหา มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น การทำประชาคม มีส่วนร่วมในการใช้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางครั้งเท่านั้น ทั้งนี้ประชาชนบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากนัก มองว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐและตนเองขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ซึ่งตรงกับความเป็นจริงในปัจจุบันคือ ในขั้นตอนของการติดตามประเมินผล ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินเท่านั้น ในส่วนอื่นๆ จะเป็นเรื่องของผู้นำท้องถิ่น ท้องที่และผู้แทนชุมชน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงเดือน นกทวิ (2548) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของประชาชน ซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า การได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลด้วยการตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผลโครงการในชุมชนและประชาชนได้ติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเทศบาลที่ได้ประกาศใช้

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 8 ด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

ปัจจัยด้านเพศ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ทั้งด้านปัจจัยกลไกภาครัฐ ด้านปัจจัยเจ้าหน้าที่ ด้านปัจจัยประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งตรงกับสภาพความเป็นจริงเพราะประชาชนในตำบลมะตูมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร การศึกษาไม่สูงนัก เพศชายส่วนใหญ่เลือกที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรหรือทำนาซึ่งปัจจุบันทำได้ตลอดฤดูกาล เพราะอยู่ในเขตชลประทาน อีกทั้งราคาผลผลิตทางการเกษตรก็มีราคาค่อนข้างดี จึงไม่นิยมทำงานนอกบ้าน หรือเป็นลูกจ้าง ดังนั้นในช่วงฤดูทำนาเพศชายซึ่งต้องทำงานหนัก เช่น ทำแปลงนา ไถ หว่าน และการเก็บเกี่ยว เป็นต้น ส่วนเพศหญิงจะทำงานเบา เช่น ทำอาหาร ทำงานบ้าน ดูแลบิดามารดาซึ่งเป็นผู้สูงอายุ รับส่งลูกไปโรงเรียน อบรมสั่งสอนลูก สอนหนังสือลูก เก็บหอมรอมริบ และใช้จ่ายอย่างประหยัด ฯลฯ ซึ่งมักมีเวลาว่างมากกว่าจึงให้ความสำคัญและความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และมีบทบาทในการนำเสนอปัญหาภายในหมู่บ้าน บางรายก็เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จึงกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางและหลากหลายมุมมอง มากกว่าเพศชายซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ

ปัจจัยด้านอายุ มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนอกจากส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิงแล้วยังมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด ซึ่งวัยนี้ส่วนใหญ่จะเป็นแม่บ้าน หรือประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมมีบางส่วนที่ออกไปทำงานนอกบ้าน จากข้อมูลพื้นฐานของ อบต.มะตูม ปัจจุบันวัยที่มีจำนวนมากที่สุดของตำบลมะตูมคือ อายุ 60 ปีขึ้นไปหรือวัยสูงอายุมากที่สุด เหตุผลที่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพราะไม่สะดวกในการเดินทาง การเคลื่อนไหว บางรายคิดว่าเป็นเรื่องของคนหนุ่มสาว หรือมีตัวแทนที่ตนเองเชื่อมั่นและไว้วางใจอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมาด้วยตนเอง

ปัจจัยด้านสถานภาพสมรส มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตুম อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีนอกเหนือจากเพศและอายุแล้ว สถานภาพสมรสก็มีความจำเป็นยิ่ง จากการสังเกตผู้วิจัยมีความเห็นว่าคนในชนบทผู้ที่สมรสแล้วมักจะให้ความสนใจเรื่องส่วนรวม มีเวลาว่างมากกว่าคนโสดที่ต้องมุ่งมั่นสร้างตัวเพียงลำพัง มักจะใส่ใจเรื่องการทำมาหากินมากกว่าผู้ที่สมรส เหตุผลก็คือมีคู่สมรส (เพศชาย) เป็นผู้รับผิดชอบในการหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว มีหน้าที่สร้างฐานะให้ครอบครัวมีความสุขสบาย แม้จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือทำนาก็ตาม

ปัจจัยด้านอาชีพ มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตুম อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนในตำบลมะตุมส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือทำนา มักจะสนใจด้านอาชีพ ด้านการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ด้านอาชีพเสริม ด้านการลดค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรือด้านการคมนาคมขนส่งหรือด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ต้องการมีถนนหนทางที่สามารถอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรให้ได้รับความสะดวกสบายมากที่สุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับอาชีพของตนเองทั้งสิ้น จึงสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. นำเสนอสิ่งที่ตนเองหรือคนในชุมชนต้องการให้เกิดขึ้น และมักจะชักจูงกันมามากเพราะไข่มติเสียงข้างมากในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

ปัจจัยด้านระดับการศึกษา มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตুম อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล จากการศึกษาส่วนใหญ่จะสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา จึงเป็นผู้ที่มีมุมมองไม่กว้าง มักจะมองแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำมาหากิน พวกพ้อง เครือญาติ จึงเป็นผู้ที่ชักจูงหรือนำมาจิตใจง่าย ไร้วางใจและเชื่อใจในตัวผู้นำที่ตนเองเลือกมา ต้องการพูดหรือใช้ภาษาที่สื่อสารแล้วเข้าใจง่าย ไม่ต้องเน้นเรื่องข้อระเบียบกฎหมาย

ปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตুম อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล จากการที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือทำนา นั่นแม้ว่าจะมีรายได้จากการทำนาในแต่ละครั้งมากหรือทำได้ตลอดฤดูกาลแล้วก็ตามแต่เมื่อนำมาหักค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ราคาพันธุ์ข้าว ราคาปุ๋ย ราคายาปราบศัตรูพืช ค่าแรงเก็บเกี่ยว ค่าน้ำมันรถไถ รถลากจูง ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่มีแนวโน้มราคาจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกษตรกรเหลือส่วนต่างจากการทำนาไม่มากนัก ประกอบกับต้องนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือนแล้ว บางรายก็เหลือไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จึงเข้าร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอโครงการ/กิจกรรมที่สามารถลดต้นทุนในการเกษตร หรือวิธีเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้

ปัจจัยด้านระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนในตำบลมะตูมส่วนใหญ่มักจะอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนมาหลายชั่วอายุคน มีลูกหลานหรือเครือญาติมากมาย สร้างพื้นที่เรือนอยู่กันเป็นหย่อมเครือญาติ ผู้นำก็ล้วนแต่เป็นลูกหลานหรือเครือญาติเช่นกัน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือทำนา มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ไม่ชอบอพยพออกไปทำงานนอกพื้นที่ จึงอาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่เกิดจนตายระยะเวลาอาศัยอยู่ส่วนใหญ่เท่ากับอายุของตนเอง จึงมีความรักท้องถิ่น ผูกพันกับถิ่นกำเนิดของตนเอง จึงต้องการให้ท้องถิ่นได้รับการพัฒนาอย่างครอบคลุมทุกด้านเพราะหากท้องถิ่นได้รับการพัฒนาแล้วจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทุกคนมีความอยู่ดีกินดีอย่างถาวรแล้ว หย่อมไม่มีผู้ใดต้องการละทิ้งถิ่นกำเนิดหรือไปทำมาหากินในเมืองใหญ่อย่างแน่นอน จึงสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อต้องการให้ท้องถิ่นสนองตอบความต้องการของตนเองและคนส่วนใหญ่

ปัจจัยด้านสถานภาพในชุมชน ไม่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของอบต. ต้องการให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกกลุ่มอาชีพ เข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ หรือหอกระจายข่าว เพราะหากถือปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้แล้วผู้เข้าร่วมประชุมก็จะมีแต่ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือตัวแทนแต่ละครัวเรือนเท่านั้น และจะส่งผลให้ผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนสามปีไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน

ปัจจัยด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ไม่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล จากเหตุผลที่ต้องการให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีได้อย่างทั่วถึง จึงไม่ระบุลักษณะผู้เข้าร่วมแต่จะมุ่งเน้นผู้ที่อยู่ในพื้นที่เท่านั้น

ปัจจัยด้านการได้รับทราบเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต.มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวม ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อบต.มะตูม จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง จึงมีการสื่อสารลักษณะสองทาง โดยประสานกับผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ล่วงหน้า จากนั้นก็ดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้หลายช่องทาง เช่น หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน แผ่นพับ หนังสือแจ้งบุคคล หรือเว็บไซต์ ฯลฯ เป็นต้น จึงทำให้การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต.ได้รับความสนใจและสามารถดึงดูดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอีกด้วย

สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิกา พันล้อม (2550) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนยังไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมของเทศบาลเท่าที่ควร การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นเกิดความล่าช้า ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม คือ เพศ อายุ และอาชีพของประชาชน สำหรับปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม คือ ระดับการศึกษาและการมีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมในท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลกับทางเทศบาล คือ การที่เทศบาลจะต้องส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีจิตสำนึกในการรักถิ่นกำเนิด ให้ความสำคัญและให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จึงกล่าวได้ว่า จากผลของการวิจัยทั้งในส่วนในระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหาร ส่วนตำบลมะตูม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา สามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 8 ด้าน ต่างสะท้อนภาพให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูมนั้น หัวใจสำคัญก็คือ การมุ่งเน้นที่ปัจจัย ด้านการจูงใจ โดยทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคประชาชนในชุมชนและบุคลากรขององค์กร รวมถึง บทบาทของผู้นำที่จะต้องมีส่วนร่วมที่กว้างไกลและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ของประชาชนในทุกๆ ด้านว่าทุกกระบวนการของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีความสำคัญ มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะให้ทุกภาคส่วนได้สำนึกถึงความสำคัญ หันมาตระหนัก ใส่ใจ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกกระบวนการได้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมด้านการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ องค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีอย่างต่อเนื่อง ทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้าน ประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมี ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเพื่อนำไปสู่การ ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

2. ควรมีการนำผลการวิจัยเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวเห็นถึงความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ องค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีอย่างต่อเนื่อง อันจะมุ่งสู่การปฏิบัติงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่ แท้จริงของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่องถึงการจัดทำแผนพัฒนา สามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับ การจัดทำแผนพัฒนาสามปี มุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการจากทุกภาคส่วนทั้งในส่วนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคของประชาชนและบุคลากรในองค์กร รวมถึงการพัฒนาศักยภาพด้านบทบาท หน้าที่ของผู้นำได้เป็นอย่างดี อันจะมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อันสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีทั้งปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยการจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อันจะนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนทุกคนอย่างทั่วหน้าและยั่งยืนอย่างแท้จริง

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี